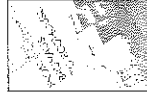

Den nederlandske arkitekten Winy Maas har brakt ny og innovativ estetikk til økologisk arkitektur. Et eksempel er Cleveland Institute of Art i USA.

En økologisk tradisjon

Bok utenfra

Peder Anker
From Bauhaus to Ecohouse, A History of Ecological Design
 Louisiana State University Press

Global oppvarming og naturkatastrofer gjør beviskraft og økologi stadig viktigere for arkitektur. Norske Peder Anker, professor i vitenskapshistorie ved New York University, setter dagens debatt og utvikling inn i et opplysende historisk sammenheng. I boken *From Bauhaus to Ecohouse. A History of Ecological Design*, viser han at arkitektur som er sensitiv og responsiv overfor miljøet

elsker og energibrnk, inngår i en smart hundreårig tradisjon.

Funksjonalisme. Anker trekker tilbake til Bauhaus et modernistisk eksperiment der kunstmåter, arkitekter og designere arbeidet i pakt med relevant vitenskap. Skolen ble grunnlagt i 1919 i Weimar, og ble en viktig eksponent for den skapte funksjonalismen. Gjennom formgivning i nær sagt alle disipliner ville Bauhaus medvirke til å bedre menneskers sosiale helse og jobbetilstand. Naziforfølgelser lot flere av skolens lærere og studenter flykte til USA – 1930-tallet, og videre til USA – der deres pedagogiske og estetiske idealer fikk stor innflytelse.

Blant disse trekker Anker frem arkitekt Walter Gropius og billedkunstner László Moh-

olo-Nagy. Beskyttelse og utvikling av våre omgivelser tilhører arkitektens fremste ansvar, sa Gropius til sine studenter ved Harvard tidlig på 1930-tallet – en holdning Anker legger stor vekt på. Han nevner også Moholo-Nagys samarbeid mellom arkitekt og som terapeut. I lys av dannelsens interesse for psykologi analyse kunne dette perspektivet med hell utbyttes.

Romskip. Bauhausrelatert virksomhet forflyttet seg til romforskning og romdesign på 1960-tallet, og Bauhaus-elev Richard Buckminster Fuller ble en betydningsfull eksponent for fortsettelsen av det utrenske Bauhaus betydning for tradisjonen. På 1970-tallet lot ledende landskapsarkitekter seg inspirere av astronautens liv – jord-

kloden ble gjerne fremstilt som et stort romskip. Temaer innenfor disse økologiske spørrene gir fide til Bauhaus-ideologiens utviklingshistorie. Anker frembeviser også hippierevegens vekt på harmoni med naturen, individuelt ansvar og – gjerne lyttestakkelse – livsstil.

Ankers fremstilling er konsentrert om perioden 1920-tallet til 1980-arenes eksperimentelle romarkitektur som vil bedrive omgivelser, og ser dagens miljøbevisste arkitektur i forbindelse med denne tradisjonen. Ved å frembeviser den nederlandske arkitekten Winy Maas (fra MVRDV), som blant annet står bak den om diskuterte Barcode-rekken i Oslo, for å ha brakt ny og innovativ estetikk til økologisk arkitektur, går Anker til de økologiske premisser for et byutviklingsprosjekt som et møt-

med innbitt motstand og uforsærlighet.

Slike diskusjoner gjør Ankers bok særlig interessant for historikere og arkitekter, men passer egentlig for alle som er opptatt av by, miljø og omgivelser.

Passivhus. Norske Arkitektens Landsforbunds avdeling EcoBox opprettet for å øke miljøkompetanse og tværfaglighet i norsk arkitektur, i tråd med den tradisjon Anker skisserer: Å ha forskning integreres med historie, samtidsarkitektur og stedsutvikling.

I Norge er det også relevant å se utviklingen av lavenergiobjekter i lys av en slik tradisjon. Slike passivhus kombinerer sol- og jordvarmekollektorer og avansert gjenvarming med ventilasjonsystemer som distribuerer friskluft og varme. For eksempel har Steinsvik arkitektkontor i

Tromsø i en generasjon spesialisert seg på slik prosjektering og er pionerer på området.

Boken *From Bauhaus to Ecohouse* omhandler tyske, engelske og særlig amerikanske forhold. Peder Ankers erme og vilje til å frembeviser et – kanskje avgjørende – forbindelse mellom naturvitenskap, teorier om forhold mellom mennesker, og bygde omgivelser, innfører nye momenter til en viktig diskusjon. Boken tilbyr innsett i historien om følsomhet for omgivelse – som er mer nødvendig enn noen gang. Og den viser at tenkning omkring natur og kultur måntester seg i arkitektur.

Savnet av gode illustrasjoner ble imidlertid stort under lesningen. Boken forteller at tenkning om omgivelser, kan forstås gjennom bygninger. Å se, ikke bare å lese, ville øke denne forståelsen.

LOTTE SANDBERG